

SLOVENSKA LEGIJA

SMERSU

SM. R.

USTANOVITEV

Na velikonočni ponedeljek v letu 1941 in nekaj dni nato so se še enkrat zbrali na zasebnem stanovanju nekateri zastopniki katoliških mladinskih organizacij, ki so po temeljitev pregledu položaja prišli do prepričanja; da je potrebno takoj ustanoviti tajno vojaško organizacijo. O tem so bile obveščene razne vodilne osebnosti slovenskega javnega življenja in med temi tudi pokojni ban dr. Marko Natlačen. Vsi so soglašali z ustanovitvijo take organizacije. Priprave za ustanovitev so bile poverjene Rudolfu Smersuju, ki je na dan 29. aprila 1941 povabil v prostore Delavske zbornice v Ljubljani zastopnike katoliških mladinskih organizacij.

Na omenjeni dan je bila torej ustanovljena tajna slovenska vojaška organizacija, ki si je naredila ime Slovenska legija (SL). Navzoči zastopniki so poverili vodstvo organizacije desetčlanskemu odboru, kateremu je do oktobra 1943 načeloval Rudolf Smersu, pozneje pa major profesor Bitenc. V odboru so bili zastopniki vseh glavnih slovenskih katoliških mladinskih organizacij.

Zakaj je bila ustanovljena Slovenska legija?

Nenadna zasedba vsega slovenskega ozemlja po treh okupatorjih v aprilu 1941 je postavila slovenski narod in njegove predstavnike pred vprašanje: kakšno stališče naj zavzamejo Slovenci v času sovražne okupacije. Da ne bomo sodelovali z okupatorjem in ga v borbi proti zapadnim zaveznikom ne bomo podpirali je bilo vsem jasno in samo po sebi razumljivo.

Kaj pa z odporom?

Zasedba Francije in Češko-Slovaške je jasno pokazala, da zavezniki —

zmago slovenskega naroda. Poleg tega pa v tem letaku svari ljudstvo pred komunisti, ki jim ni mar korist slovenskega naroda, ampak samo korist komunistične partije.

Letak je povzročil velik odmev med Slovenci, pa tudi okupator je postal pozoren ter je pričel s policijskim preganjanjem. Nekaj razširjevalcev letaka pa tudi avtorja letaka so Italijani zaprli.

Delo SL pa ni obstajalo samo v propagandnih akcijah — širjenju letakov, podtalnega časopisja, zlasti „Svobodne Slovenije“ in podobno — ampak predvsem v vojaškem organiziranju in vojaških pripravah. Takoj po ustanovitvi so šli organizatorji SL na deželo in tam po načrtu organizirali jedrne vojaške edinice v posameznih občinah in okrajih. Posameznim edincem so bili postavljeni poveljniki, ki so vsak v svojem okolišu in s svojim moštvom zbirali orožje in strelivo, ki se je nahajalo na raznih krajih po razpadu jugoslovanske armade. Vodstvo SL je svoje članstvo tudi zapriseglo.

Slovenska legija in Vaške straže

Kakor smo že naglasili, je bila SL ustanovljena edinole z namenom, da bi delovala za osvoboditev slovenskega naroda izpod jarma tujih okupatorjev in to v zvezi z zapadnimi zavezniki, in da je v borbo zoper komuniste poseglo šele potem, ko je bila k temu zaradi komunističnih grozodejstev prisiljena. Ko pa je vodstvo SL videlo, da ni druge rešitve kot borba, je sprejela tudi to borbo v svoj program. Dala je moštvo in orožje na razpolago tkzv. Štajerskem bataljonu oziroma Legiji smrti. Orožje je tej edinici tedaj peljal funkcionar SL Feliks Pogačnik iz D. M. v Polju, ki je zaradi tega izgubil svoje življenje. Potem se je SL z vso silo vrgla na organizacijo Vaških straž. Lahko rečemo, da je skoraj vse delo SL do ustanovitve domobranstva obstajalo v organiziranju, podpiranju in medsebojnem povezovanju vaških straž. SL je pomagala ustanoviti prvo Vaško stražo pri št. Joštu nad Vrhniko ter je tej postojanki poslala prvega poveljnika. Potem je pomagala pri ustanovitvi okoli 80 edinic in veliki večini teh je tudi preskrbela poveljnike in ostale častnike. Kurirji SL (zlasti pokojna Franc Malovrh in Tone Duhovnik) so neprestano obiskovali te edinice, sporočali jim naloge vodstva, zaprisegali moštvo edinic, govorili, bodrili, delili propagandno gradivo itd.

Uspeh delovanja Vaških straž je bil ogromen. Po zaslugi Vaških straž je bilo komunistično partizanstvo sredi leta 1943 že skoraj popolnoma izrinjeno iz Slovenije. Vsa očita in skrita italijanska pomoč ni partizanom mnogo pomagala. Vedno manj ozemlja in vedno manj moštva so imeli. Toda nepričakovano se je zgodilo nekaj, kar je na mah spremenilo to stanje. To je bil razpad italijanske armade in njen prestop v partizanske vrste.

Turjak

Kar so Termopile za Grke, Kosovo za Srbe in Dunkerque za Angleže, to je bil Turjak za slovenski narod in tudi za Slovensko legijo. Tu je bil pokošen cvet slovenskega naroda in že se je zdelo, da je popolnoma uničeno

dveletno naporno delo in da so bile zaman žrtve tisoč in tisoč naših rojakov-junakov.

S prestopom italijanske armade na stran komunističnih partizanov so dobili partizani v svoje roke veliko moštva in skoraj vse lahko in težko italijansko orožje. Tej združeni in dobro oboroženi italijansko-partizanski sili Vaške straže niso mogle uspešno nasprotovati in so zato zapustile svoje postojanke na Dolenjskem in se zbrale na Turjaku. Člani Sokolske legije, ki so bili v podobnem položaju, pa so se zbrali v Grčaricah. Partizani so z vso silo, ki so jo še premogli, skupaj z italijanskimi vojaki napadli obe naši postojanki in ju premagali s pomočjo italijanskih topov.

Strašen je bil ta udarec za slovenski narod in še posebej za Slovensko legijo, ki je na Turjaku in pozneje na takozvanem komunističnem kočevskem „procesu“ izgubila svoje najboljše člane. Vendar SL, kljub temu silnemu udarcu, ni klonila. Ko se je ustanovilo Slovensko Domobranstvo, je SL poslala vanj vse svoje članstvo in mu pomagala po vseh svojih močeh. Veljalo je načelo, da je dolžnost vsakega člana SL, da je aktivni vojak. Precej svojih članov je poslalo vodstvo SL tudi na Primorsko in na Gorenjsko ter je vzdrževalo stalne zveze z Zmagoslavom in njegovo skupino na štajerskem ter s protikomunisti v Prekmurju.

Turjak in Grčarice pa sta obrodila tudi svoj pozitivni sad. Kdor je še do tedaj stal ob strani, je spoznal, da gre za biti ali ne biti in da mora aktivno poseči v borbo. Domobranska vojska je naraščala iz dneva v dan in zadajala partizanstvu take udarce, da je to v Sloveniji komaj še životarilo. Če bi ne bilo izdajalskega jaltskega sporazuma, v katerem so kratkovidni zapadni zavezniki prepustili komunistom Jugoslavijo, in ako ne bi prišla sovjetska rdeča armada Titu na pomoč, potem ne bi nikdar zavladala nad Slovenijo srp in kladivo.

Gestapo

Podtalno delo Slovenske legije, čeprav se je vršilo z vso previdnostjo, okupatorju ni ostalo prikrito. Gestapo je dobil v svoje roke natančne sezname članov vodstva SL in njenih odsekov. Dobil je v roke tudi razno propagandno gradivo, ki so ga Slovenska legija in tudi druge podtalne protikomunistične organizacije (n. pr. Slovenska zaveza, Sokolska in Narodna legija in dr.) širile med ljudstvo. Iz tega gradiva so nacisti lahko spoznali, kakšna je politična in ideološka usmerjenost slovenskega naroda. Slovensko ljudstvo in seveda tudi slovenski vojaki se niso ogrevali za fašizem in nacizem, ampak za narodno svobodo in krščanske ideale, za katere — tako so pač mislili — se borijo tudi zapadni zavezniki.

Ko so nacisti zbrali dovolj podatkov, so skušali z nenadnim udarcem poloviti celotno vodstvo Slovenske legije (isto so storili tudi s člani Slovenske zaveze in z vodilnimi člani nekomunističnih političnih strank). Ta načrt se jim je žal v veliki meri posrečil. Mnogo vodilnih članov SL so res aretirali in odpeljali v koncentracijska taborišča in zapore, nekaj pa, ki so stalno

menjavali svoje prebivališče, se jih je le rešilo in so nadaljevali delo. Te je potem Gestapo do konca vojske skrbno iskal in kogar je našel, je romal v Dachau ali v Matthausen. In zapadni zavezniki so te osebe ob koncu vojne izročili v roke komunistom — menda za plačilo, ker so se navduševali in delali zanje.

Zadnje dejanje

Ko se je končala druga svetovna vojna in je jaltski sporazum obrodil svoj žalostni sad, da je prišla namreč Jugoslavija pod komunistično oblast, so se zavedni slovenski borci za križ častni in svobodo zlato podali na begunsko pot in izročili svojo usodo v roke zapadnih zaveznikov, s katerimi so vedno simpatizirali. Zapadni zavezniki so pa te borce in celo njihove žene in otroke zvijačno in z lažnjivimi trditvami izročili komunistom, ki so jih skoraj vse zverinsko pobili. Tako so padli skoro vsi legijonarji. Le malo jih je preživelo to strašno vetrinjsko tragedijo.

Kosti slovenskih legijonarjev so raztresene po vsej slovenski zemlji. Verujemo, da je Bog dušam teh mučencev že dal pravično plačilo. Verujemo pa tudi, da so te kosti seme zlate svobode, ki bo zopet objela našo slovensko domovino.